

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

УДК 070(71):741.5]:355.48(477:470)"2014/..."

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.1.10>

Е. К. КОЛЯДА

кандидат філологічних наук, професор,

завідувач кафедри практики англійської мови,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: elina.koliada@vnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5437-1320>

І. М. КАЛИНОВСЬКА

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри практики англійської мови,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: kalynovska@vnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-3406-1456>

Н. А. ОДАРЧУК

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри практики англійської мови,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: odarchuk@vnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2647-2159>

КАНАДСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КАРИКАТУРИ ЯК МЕДІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАСУДЖЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Статтю присвячено розглядові політичних карикатур на тему повномасштабної російсько-української війни, відібраних з канадських онлайн-видань *Edmonton Journal*, *Toronto Sun*, *The Globe and Mail* та *Saltwire* за 2022–2024 роки. Карикатури таких відомих художників, як Майкл де Аддер, Тім Долаєн, Малкольм Мейес, Брайан Гейбл та Брюс Маккіннон широко використовуються для висвітлення російської агресії проти України і виступають ефективним інструментом формування громадської думки.

Створюючи яскравий образ, карикатури коротко та чітко характеризують суть суспільного процесу, дії чи явища. Карикатури стимулюють читацьку аудиторію до критичного осмислення інформації, сприяючи розвитку аналітичних здібностей та формуванню резистентності до російських пропагандистських наративів.

Художники-карикатуристи значну увагу приділяють особистості президента російської федерації владіміра путіна. У їхніх творах знаходиться висвітлення його мілітаристська політика, бажання відродити Радянський Союз та заяви, які розходяться з дійсністю. Образ очільника кремля символізує агресію, ненависть та зневагу до мирних цінностей і свідчить про його прагнення до авторитаризму та імперської величі.

Приховати істинний характер подій, замаскувати правду та сформувати громадську думку у бажаному напрямі російським політикам допомагають евфемізми, добре відомими з яких є «спеціальна військова операція», «звільнення», «демільтаризація» і «денацифікація».

Зміст проаналізованих політичних карикатур суголосний із сучасними засобами масової інформації. Новини, статті, репортажі в засобах масової інформації, дані Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні та інформаційні матеріали від Центру протидії дезінформації при Раді національної безпеки та оборони України підтверджують образи карикатур, демонструючи реальні факти та події російсько-української війни.

Ключові слова: канадська політична карикатура, російсько-українська війна, символ, образ, пропаганда.

Постановка проблеми. Візуальні образи, зокрема карикатури, відіграють важливу роль у передачі інформації завдяки своїй доступності та емоційній виразності. Саме ця легкість сприйняття сприяє широкому застосуванню карикатур у висвітленні суспільно-політичних процесів. Карикатура, поєднуючи в собі елементи виховання, сатиричного висміювання та суспільного засудження [Федік : 225–226], є дієвим інструментом впливу на громадську думку.

Політичні карикатури функціонують як своєрідне дзеркало сучасних подій, оперативно реагуючи на динамічні зміни в суспільстві [Власюк : 9], зокрема на російсько-українську війну. Вони слугують не лише відображенням соціальних реакцій на політичні події та персоналії національного й міжнародного масштабу [Андрусишин : 15], але й стимулюють читачів до критичного аналізу інформації, розвитку власного аналітичного мислення та активної протидії російським пропагандистським наративам. У контексті сучасної війни карикатура виступає як засіб критичної деконструкції ворожих меседжів, сприяючи формуванню стійкого імунітету до дезінформації.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблематика висвітлення російсько-української війни в карикатурах привертає увагу зарубіжних та українських вчених. Серед них зокрема А. Власюк [Власюк], О. Гайко, О. Чайка [Гайко, Чайка], О. Семотюк [Семотюк], L. M. Domínguez, J. L. Z. Andión, S. A. Martín [Domínguez, Andión, Martín], A. N. Soare [Soare]. Карикатура є не лише формою мистецтва, але й потужним інструментом політичної сатири та пропаганди. Вона здатна лаконічно та влучно передати причини та ключові події війни, складні соціально-політичні меседжі, висміяти країну-агресора та підняти бойовий дух народу, який бореться із загарбниками.

Метою статті є аналіз політичних карикатур, які розвінчують російські міфи та пропаганду в канадських онлайн публікаціях 2022–2024 рр., з оперттям на реалії сьогодення.

Дослідження здійснюється в рамках реалізації дослідницького проекту з гуманітарних наук «Україна у війні: візуально-графічні засоби протидії російській пропаганді (на матеріалі

канадських онлайн-публікацій 2022–24 рр.)» за підтримки Канадського інституту українських студій Альбертського університету.

Матеріалом дослідження обрано карикатури на тему російсько-української війни з таких канадських онлайн-видань 2022–2024 рр., як *Edmonton Journal* [1], *Saltwire* [2], *The Globe and Mail* [3] та *Toronto Sun* [4].

Виклад основного матеріалу. Карикатура дає критичну оцінку певним суспільно-політичним і побутовим явищам, подіям чи конкретним особам [Федік : 226]. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що в період російсько-української війни президент рф владімір путін став об'єктом підвищеної уваги художників-карикатуристів. Карикатурне зображення російського політичного лідера відображає суспільне засудження його лінії поведінки, дій та рішень.

Рис. 1

Карикатура, автором якої є Майкл де Аддер, має назву «Putin's bedtime story» («Чтиво путіна на ніч») [Saltwire] (Рис. 1). На ній зображений путін, одягнений в білу піжаму з червоними сердечками, який сидить в ліжку і вдумливо читає перед сном книжку. Принт піжами асоціюється з насолодою та приємним проведенням часу. Придивившись, бачимо, що в руках у російського диктатора лише верхня частина книжки з надписом «WAR» («ВІЙНА»). Нижня частина «AND PEACE» («І МИР») вкинута в корзину для сміття. Поряд на підлозі лежить бензопила, якою розрізали книжку. Повна назва «WAR AND PEACE» («ВІЙНА І МИР») вказує на всесвітньовідомий однойменний роман

Л. Толстого. На тумбочці біля ліжка лампа-нічник із абажуром з білої тканини сяє приємним світлом і створює затишну атмосферу. Привертає увагу нестандартна ніжка лампи у формі бюста Сталіна, що свідчить про те, що політика Сталіна є дороговказом і взірцем для російського президента.

В інтерв'ю Радіо Свобода американська дослідниця, лавреатка премії Пулітцера Енн Епплбаум провела паралель між тактикою сталінізму і тактикою путінізму. На її думку, ідея незалежної України була загрозою для Сталіна, оскільки вона кидала виклик ідеї соборної більшовицької радянської держави. З огляду на це, Сталін відчував потребу розгромити українців. Путін також бачить Україну та ідею незалежної демократичної європейської України як загрозу тій формі правління, яку він хоче зберегти в Росії, і тому прагне знищити українську державу [Шевченко : 2023].

Тема миру зовсім не цікавить путіна, і він її має ні за що. Це підкреслює карикатура Тіма Долаєна, опублікована 24 грудня 2022 року [Toronto Sun] (Рис. 2), на якій бачимо путіна в костюмі Санта Клауса. Він сидить на унітазі зі спущеними штанами і тримає білий туалетний папір із червоним малюнком «PEACE on EARTH» («МИР на ЗЕМЛІ»).

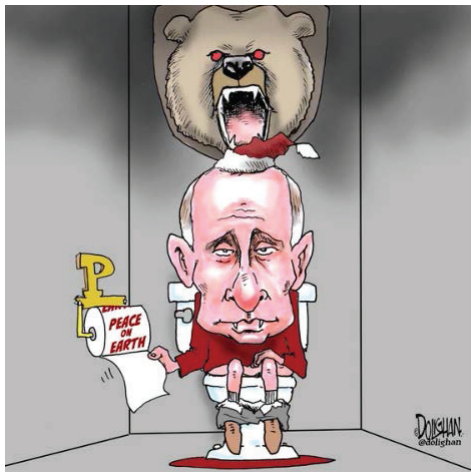

Рис. 2

Інтер'єр вбиральні прикрашає елегантний золотий тримач для туалетного паперу у формі першої літери прізвища путіна англійською мовою (P). На центральній стіні висить страхітливе опудало голови ведмедя, яке символізує силу та міць росії. Широко розкритий рот,

великі білі клики й налиті кров'ю очі створюють атмосферу залякування, агресії та готовності до атаки. Сірий колір стін додає приміщенню суворості. Загалом цей образ уособлює духовну нечистоту, зло та людинобвиство.

Наступні дві карикатури ілюструють, як владімір путін, дотримуючись політичного курсу Сталіна, якого вважають «вбивцею п'яти мільйонів чи навіть більшої кількості українців, а також сотень тисяч людей, що належали до інших етнічних груп» [Демонізація : 306], нещадно нищить українське мирне населення.

Рис. 3

Ця карикатура Малкольма Мейеса під назвою «Vladimir Putin throws deadly attacks at Ukrainian civilians» («Владімір путін завдає смертоносних ударів по мирному українському населенню») [Edmonton Journal] (Рис. 3) демонструє, як президент російської федерації грає в боулінг, однак замість кулі в нього людський череп, а замість кеглів – багатоповерхівки, на одній з яких майорить український прапор. Використання черепа – символа смерті та руйнування – для гри в боулінг підкреслює байдужість гравця до людського життя. Зосереджений погляд путіна свідчить про його серйозний інтерес до кінцевого результату гри. Багатоповерхові будинки у цьому контексті символізують українські міста, що стали мішенню для руйнування.

За даними Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, від лютого 2022 року через війну рф проти України загинули 12605 цивільних людей, ще 29 178 поранені [Protection]. Фактичні масштаби шкоди, завданої цивільному населенню – як жертви, так і пошкодження інфраструктури – ймовірно, значно вищі, оскільки

багато даних неможливо перевірити через велику кількість повідомлень і відсутність доступу до відповідних районів. Ймовірно, що кількість жертв серед цивільного населення, особливо занижена в таких містах, як Маріуполь (Донецька область), Лисичанськ, Попасна та Северодонецьк (Луганська область), де тривали інтенсивні бойові дії на початку збройного нападу в 2022 році [В ООН].

Рис. 4

На карикатурі Майкла де Аддера «In Russia's crosshairs» («Під прицілом росії») [Saltwire] (Рис. 4) на чорному тлі зображено чотири цілі: лікарня (HOSPITAL), школа (SCHOOL), мирні жителі (CIVILIANS) та українське зерно, щоб годувати світ (GRAIN TO FEED THE WORLD), які супроводжує напис RUSSIAN TARGETING (російське ціленаведення). Це означає, що під прицілом російської армії знаходяться лікарні, школи, цивільне населення та українські судна із зерном у Чорному морі.

Як зауважують у Центрі протидії дезінформації при РНБО України, за п'ять місяців війни росія атакувала цивільні об'єкти майже у 60 разів частіше, ніж військові. Найбільше нападів припадає на будинки, лікарні, школи, вокзали. З початку вторгнення в Україну російська армія нанесла 17,3 тисячі ударів по цивільних об'єктах і близько 300 – по військових. До середини липня 2022 року у 23 містах, що розташовані на лінії фронту, пошкоджено чи зруйновано понад 50% всього житлового фонду. Найбільших руйнувань зазнав житловий фонд Маріуполя, Харкова, Чернігова, Бучі, Северодонецька та Лисичанська. З 24 лютого зруйновано

та пошкоджено щонайменше 140 тисяч житлових будинків, що складає 38% фінансових втрат України за час війни. Україна втратила 6% площі свого житлового фонду. Кількість українців, які залишилися без даху, перевищує 3,5 млн осіб або 8% населення країни. Медичні заклади – лікарні, медичні центри, пологові будинки, які за неписаними правилами ведення війни мають особливий статус в зоні бойових дій, в цій війні стали ціллю російських атак. По всій країні постраждали понад 830 закладів охорони здоров'я, 14% з них повністю знищено, зруйновано чи пошкоджено. Удари по медичних об'єктах – це окремий вид тероризму, щоб довести до мирного населення, що не залишилося безпечних місць. Не залишаються без «уваги» росіян і дитячі заклади. За п'ять місяців війни 2129 освітніх установ зазнали бомбардувань та артобстрілів, 216 з них зруйновано повністю. Серед пошкоджених та зруйнованих об'єктів сфери освіти – школи (46%), дитячі садки (33%). Через масштабні обстріли пошкоджено 25 дитячих будинків, інтернатів та будинків для людей похилого віку [Чому].

Україна є одним із важливих світових виробників та експортерів зерна. Основними експортними товарами є кукурудза, пшениця і ячмінь. У 2022 році російське вторгнення в нашу країну привело до негативних наслідків та ризиків розвитку зернової галузі. Зокрема, зменшились посівні площі під майбутній врожай через замінування, окупацію та ведення бойових дій на півдні та сході країни; знизилась ціна, а відповідно і доходи виробників зерна, через зростання вартості пального та порушення логістичних ланцюгів; скоротились експортні можливості України через блокування росією Чорноморських портів. Станом на перше грудня 2022 року експорт кукурудзи зменшився майже в 4 рази, пшениці – у 1,6 разів, ячменю – у 6 разів порівняно з 2021 роком. Ситуація в нашій країні напряму впливає на світову кон'юнктуру ринку зерна і може спричинити голод в багатьох країнах Азії та Африки [Лотиш].

Як зауважив професор Єльського університету Тімоті Снайдер під час спеціальної події Київського безпекового форуму, заснованого Фондом Арсенія Яценюка «Відкрий Україну», путін, намагаючись знищити українську зернову інфраструктуру і спровокувати голод

в різних куточках світу, оголошує лідерам країн Африки та Азії, що тепер він є господарем продовольства і буде вирішувати, кому жити, а кому помирати. Це є прямим відлунням 1930-х років і політики Сталіна [Путін наслідує].

Для того, щоб приховати справжню природу подій, замаскувати правду та спрямувати громадську думку у вигідне для себе русло під час обговорення соціальних питань чи подій, використовують політичні евфемізми [Perdhani : 61]. В умовах російсько-української війни російські загарбники пропонують замість слова *війна* уживати *спеціальна військова операція*, звільнення, моделюючи фейк [Колонюк : 589].

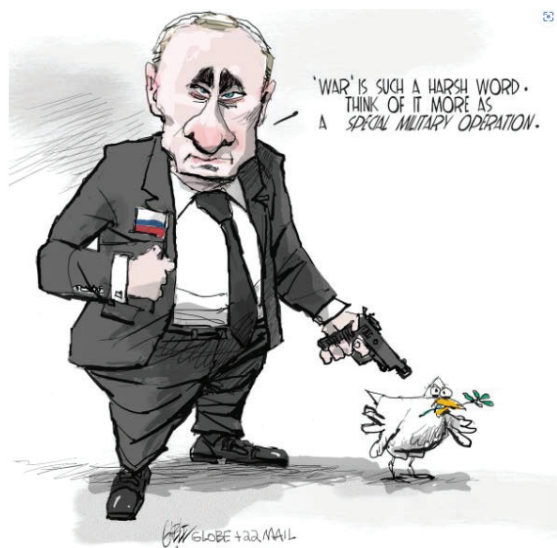

Рис. 5

На карикатурі Брайана Гейбла [The Globe and Mail] (Рис. 5) путін із значком у формі російського прапора на лацкані піджака, у чорному класичному костюмі, білій сорочці, чорній краватці, взутий у чорні шкіряні туфлі, є уособленням російської держави і державної влади у цілому. Тримавши у руці пістолет, націлений у голову голуба миру, він заявляє про те, що «війна» – таке неприємне слово і спонукає думати про неї як про «спеціальну військову операцію» ('WAR' IS SUCH A HARSH WORD. THINK OF IT MORE AS A SPECIAL MILITARY OPERATION). Такий образ символізує агресію, ненависть, зневагу до мирних цінностей і вказує на те, що слово російського можновладця розходиться з ділом у протилежні боки.

Як повідомляло Радіо Свобода 12 квітня 2022 року, Росія заперечує, що веде проти

України загарбницьку війну на її території та називає це «спеціальною операцією», яка має на меті «демлітаризацію і денацифікацію». Крім того, кремль, попри численні свідчення і докази, заперечує, що російські військові цілять у цивільних [Путін заявив].

Рис. 6

На цій карикатурі [Saltwire] (Рис. 6), автором якої є Брюс Маккіннон, путін постає в образі Піноккіо – головного героя книги італійського письменника Карло Коллоді «Пригоди Піноккіо». Це підтверджує заголовок карикатури «Putin-occhio is lying about the war in Ukraine» («Путін-оккіо бреше про війну в Україні»). Довгий ніс Піноккіо, який росте кожного разу, коли він говорить неправду, є загальновідомим символом брехні. У тексті, який супроводжує карикатуру, йдеться про те, що державне телебачення є основним джерелом новин для багатьох мільйонів росіян. Після вторгнення росії в Україну був прийнятий закон, який визнавав незаконними публічні дії, спрямовані на дискредитацію російської армії, і забороняв розповсюдження фейкових новин або «публічне поширення завідомо неправдивої інформації про використання збройних сил російської федерації».

Влада росії ввела покарання за дискредитацію і «завідомо неправдиві фейки» про дії російської армії. За відповідними статтями висувалися звинувачення авторам постів у соцмережах, учасникам одиночних пікетів [Печенюк]. «Фейками» про армію Росії може бути визнана будь-яка інформація, відмінна від тієї, що поширює пресслужба міноборони

рф. У росії з початку повномасштабної агресії проти України порушили 273 кримінальні справи про військові «фейки» та 81 справу про «дискредитацію» російської армії [У РФ].

У СРСР брехали завжди й це було нормою [Денисенко : 64]. В інтерв'ю Радіо Свобода, Андрій Осадчук, депутат українського парламенту, зазначив, що російська зовнішня і внутрішня політика завжди будувалася на брехні. Навряд чи в європейській чи світовій історії існує ще якась державна традиція, яка повністю побудована на очевидній брехні. Російські політики здатні говорити на чорне – біле, на день – ніч, на війну – мир, на мир – війна [Хотин].

Ідея-фікс путіна – відновлення СРСР, розвал якого він назвав найбільшою геополітичною катастрофою 20-го століття. Все його президентство фактично присвячене поверненню до Радянського Союзу. Путін використовує радянське минуле як атрибут. Він відроджує імперію за лекалами СРСР, але без національних республік. Йому неважливо, яким буде економічний лад. Важливе лише існування імперії [Денисенко : 131].

За словами Джо Байдена, путін хоче поновити Радянський Союз, однак його амбіції суперечать бажанням та баченню світу [Музиченко]. Російський президент ще два десятиліття тому почав ліквідувати свободи медіа та підпорядковувати кремлю парламент і судову систему. Потім головним завданням російської влади стала «інтеграція» колишніх радянських республік. Впевненість у тому, що ці республіки «не заслуговують на право бути справжніми державами» і заперечення самого факту їхнього існування призвели до нападу на Україну в 2014 році [Портников].

Прапор омріяної російським президентом держави зображений на карикатурі під назвою «Vladimir Putin tries to recreate USSR in his own image» («Владімір путінг намагається відродити СРСР на свій лад»), автором якої є Малкольм

Мейес [Edmonton Journal] (Рис. 7). На червоному тлі з п'ятикутною зіркою проглядається профіль путіна, зображений за допомогою радянської державної емблеми – схрещених золотих серпа і молота. Навмисно неправильне написання імені та прізвища президента росії справляє комічний ефект і підкреслює його одержимість ідеєю створення СРСР-2.

Рис. 7

Висновки. Канадські карикатуристи, які віддзеркалюють наміри і дії владіміра путіна, намагаються переконати світову спільноту у злочинності російського уряду. Одним із лейтмотивів проаналізованих карикатур є образ російського президента як символа зла і головної причини загарбницької політики росії. Прагнення відновити Радянський Союз у його межах призвело до повномасштабної агресії проти України, до експансіоністської війни. Художники-карикатуристи чітко дають зрозуміти свою позицію, висміюючи і водночас засуджуючи агресивну політику і діяльність російської держави. Вони демонструють глибоке переконання, що кремль налаштований не на мир, а на подальшу збройну ескалацію. Карикатури, розвінчуючи неправдиві заяви та маніпуляції рф, які використовуються в пропаганді, допомагають побачити правду за завісою брехні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусин В. Й. Політичні карикатури і анекдоти як феномен сучасної політичної культури в Україні. *Sciences of Europe*. 2023. № 110. Р. 15–18. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7618226>
2. Власюк А. Антиросійська політична карикатура в Україні як засіб пропаганди у період військового протистояння на Сході України у 2014–2015 роках. *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. 2015. № 7–8 (6). С. 9–13. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/10243/1/vlasyuk.pdf>
3. В ООН підтвердили загибель понад 12000 цивільних в Україні від лютого 2022 року. *Радіо Свобода: веб-сайт*. 11 лютого 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oon-drony-ataky-zhertvy-tsyvil%CA%B9ni/33310909.html>

4. Гайко О. С., Чайка О. С. Політична карикатура як елемент гібридної війни Росії проти України (2014–2022 рр.). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Питання політології»*. 2024. Вип. 45. С. 62–68. URL: <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2024-45-08>
5. Демонізація іншого: Антисемітизм, расизм і ксенофобія / під ред. Р. С. Вістріча; пер. з англ. Г. Є. Краснокутського; наук. ред. Е. І. Мартинюк. Одеса: АО Бахва, 2006. 412 с.
6. Денисенко В. Як зруйнувати русській мір. Київ: ТОВ «НФ», 2023. 208 с.
7. Колонюк С. М. Класифікаційні типи евфемізмів: специфіка їх трансформації. *The XIII International Scientific and Practical Conference «Multidisciplinary academic research, innovation and results»*. Prague, April 05–08, 2022. P. 585–589. URL: <https://isg-konf.com/uk/multidisciplinary-academic-research-innovation-and-results/>
8. Лотиш О. Роль України на світовому ринку зерна: виклики і загрози. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-56>
9. Музиченко О. Амбіції Путіна відновити Радянський Союз суперечать бажанням решти світу – Байден. *Радіо Свобода: веб-сайт*. 24 лютого 2022. URL: <https://tsn.ua/svit/ambiciyi-putina-vidnoviti-radyanskiy-soyuz-superechat-bazhanniyam-reshti-svitu-bayden-1987198.html>
10. Печенюк А. У РФ ввели покарання за дискредитацію «вагнерівців»: Путін підписав закони. УНІАН. 18 березня 2023. URL: <https://www.unian.ua/russianworld/diskreditaciya-armiji-rosiji-putin-pidpisav-novi-zakoni-12183789.html>
11. Портников В. Торговець страхом: Путін грає в СРСР, але у нього «залякати не виходить». *Радіо Свобода: веб-сайт*. 27 травня 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/putin-viyna-srsr/32430367.html>
12. Путін заявив, що «шляхетні» цілі війни в Україні будуть досягнуті. *Радіо Свобода: веб-сайт*. 12 квітня 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-putin-viyna-ukraina/31798688.html>
13. «Путін наслідує політику Сталіна, який влаштував Голодомор в Україні» – Тімоті Снайдер. *Радіо Свобода: веб-сайт*. 21 листопада 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/putin-nasliduye-polityku-stalina-yakyy-vlashtuvav-holodomor-v-ukrayini-timoti-snyder/32693704.html>
14. Семотюк О. Українсько-російська війна у політичних карикатурах США, ФРН та України: досвід кількісного і якісного аналізу. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2015. Вип. 5. С. 251–261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2015_5_23
15. У РФ з початку повномасштабної війни порушили понад 350 справ про «дискредитацію» росармії. 26 лютого 2025. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3813553-u-rf-z-pocatku-povnomasstabnoi-vijni-porushili-ponad-350-sprav-pro-diskreditaciю-rosarmii.html>
16. Федік Ю. М. Ключові підходи до дослідження сучасних англійських карикатур. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2021. Том 32 (71). № 2. С. 224–229. URL: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.2-1/38>
17. Хотин Р. «Україна була тоді і є зараз». Критика на адресу Путіна щодо карти 17-го століття, на якій він не побачив України. *Радіо Свобода: веб-сайт*. 24 травня 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-putin-karta-ukrayiny-istoriya/32426081.html>
18. Чому росія бомбить українські житлові будинки, лікарні, школи та храми? *Центр протидії дезінформації*. 28 липня 2022. URL: https://cpd.gov.ua/articles/czpd_analizuye-23/
19. Шевченко С. Як і Сталін 90 років тому, Путін теж хоче знищити Україну – Енн Епплбаум. *Радіо Свобода: веб-сайт*. 11 листопада 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/applebaum-holodomor-stalin-putin-ukraine-interview/32678168.html>
20. Domínguez, L.M., Andión, J. L. Z., Martín, S.A. The Ukraine war in western political cartoons during the first year and a half of the conflict. *Visual Review*. 2024. Vol. 16. No. 7. P. 103–115.
21. Perdhani W. C., Purwaningtyas I., Sudarwati E. Sociolinguistics: A Social Linguistics Reality. Kota Malang: Universitas Brawijaya Press, 2021. 148 p.
22. Protection of Civilians in Armed Conflict – January 2025. Summary. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. Ukraine. 2025. URL: <https://ukraine.ohchr.org/en/Protection-of-Civilians-in-Armed-Conflict-January-2025>
23. Soare A. N. Political Cartoons in the Context of the Russian-Ukrainian War. The Image of President Putin. *Crossing Boundaries in Culture and Communication*. 2023. Vol. 14, No 1. P. 120–12.

ДЖЕРЕЛА

1. Edmonton Journal. URL: <https://edmontonjournal.com> (дата звернення: 10.02.2025).
2. Saltwire. URL: <https://www.saltwire.com/> (дата звернення: 10.01.2025).
3. The Globe and Mail. URL: <https://www.theglobeandmail.com> (дата звернення: 10.01.2025).
4. Toronto Sun. URL: <https://torontosun.com> (дата звернення: 10.01.2025).

REFERENCES

1. Andrusyshyn, V. Y. (2023). Politychni karykatyry i anekdoty yak fenomen suchasnoi politychnoi kultury v Ukraini [Political caricatures and anecdotes as the phenomenon of the modern political culture in Ukraine]. *Sciences of Europe*, 110, 15–18. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7618226> [in Ukrainian].
2. Vlasiuk, A. (2015). Antyrosiiska politychna karykatyura v Ukraini yak zasib propahandy u period viiskovoho protystoiannia na Skhodi Ukrainy u 2014–2015 rokakh [Anti-Russian political caricature in Ukraine as a means of propaganda during the period of military confrontation in Eastern Ukraine in 2014–2015]. *Masova komunikatsiia: istoriia, sohodennia, perspektyvy*, 7–8 (6), 9–13. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/10243/1/vlasyuk.pdf> [in Ukrainian].
3. V OON pidtverdyly zahybel ponad 12000 tsyvilnykh v Ukraini vid liutoho 2022 roku [The UN has confirmed the deaths of over 12,000 civilians in Ukraine since February 2022]. (2025, February 11). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oon-drony-ataky-zhertvy-tsyvil%CA%B9ni/33310909.html> [in Ukrainian].
4. Gaiko, O. S., Chaika, O. S. (2024). Politychna karykatyura yak element hibrydnoi viiny Rosii proty Ukrainy (2014–2022 rr.) [Political caricature as an element of Russia’s hybrid war against Ukraine (2014–2022)]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriia «Pytannia politolohii»*, 45, 62–68. URL: <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2024-45-08> [in Ukrainian].
5. Vistrich, R. S. (Ed.). (2006). *Demonizatsiia inshoho: Antysemitizm, rasyzm i ksenofobiia* [Demonizing the Other: Anti-Semitism, Racism, and Xenophobia]. Odesa: AO Bakhva. [in Ukrainian].
6. Denysenko, V. (2023). *Yak zruinuvaty russkii mir* [How to destroy the Russian world]. Kyiv: TOV «NF». [in Ukrainian].
7. Koloniuk, S. M. (2022). Klasyfikatsiini typy evfemizmiv: spetsyfika yikh transformatsii [Classification types of euphemisms: specifics of their transformation]. *The XIII International Scientific and Practical Conference “Multidisciplinary academic research, innovation and results”*, 585–589. URL: <https://isg-konf.com/uk/multidisciplinary-academic-researchinnovation-and-results/> [in Ukrainian].
8. Lotysh, O. (2022). Rol Ukrainy na svitovomu rynku zerna: vyklyky i zahrozy [Ukraine’s role in the global grain market: challenges and threats]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (45). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-56> [in Ukrainian].
9. Muzychenko O. (2022, February 24). Ambitsii Putina vidnovyty Radianskyi Soiuz superechat bazhanniam reshty svitu – Baiden [Putin’s ambitions to restore the Soviet Union run counter to the wishes of the rest of the world – Biden]. *Radio Svoboda*. URL: <https://tsn.ua/svit/ambiciyi-putina-vidnoviti-radyanskiy-soyuz-superechat-bazhanniam-reshti-svitu-bayden-1987198.html> [in Ukrainian].
10. Pecheniuk, A. (2023, March 18). U RF vvely pokarannia za dyskredytatsiiu «vahnerivtsiv»: Putin pidpysav zakony [Russia introduces penalties for discrediting «Wagnerists»: Putin signs laws]. *UNIAN*. URL: <https://www.unian.ua/russianworld/diskreditaciya-armiji-rosiji-putin-pidpisav-novi-zakoni-12183789.html> [in Ukrainian].
11. Portnykov V. Torhovets strakhom: Putin hraie v SRSR, ale u noho «zaliakaty ne vykhodyt». [Fearmonger: Putin plays the USSR, but his «scare tactics don’t work»]. (2023, May 27). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/putin-viyna-srsr/32430367.html> [in Ukrainian].
12. Putin zaiavyv, shcho «shliakhetni» tsili viiny v Ukraini budut dosiahnuti [Putin declared that the «noble» goals of the war in Ukraine would be achieved]. (2022, April 12). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-putin-viyna-ukraina/31798688.html> [in Ukrainian].
13. «Putin nasliduie polityku Stalina, yakyi vlashtuvav Holodomor v Ukraini» – Timoti Snaider [«Putin follows in the tracks imitates of Stalin’s policies, who organized the Holodomor in Ukraine» – Timothy Snyder]. (2023, November 21). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/putin-nasliduye-polityku-stalina-yakyy-vlashtuvav-holodomor-v-ukrayini-timoti-snyder/32693704.html> [in Ukrainian].
14. Semotiuk, O. (2015). Ukrainsko-rosiiska viina u politychnykh karykatyurakh SShA, FRN ta Ukrainy: dosvid kilkisnogo i yakisnogo analizu [Ukrainian-Russian war in political cartoons from the USA, Germany and Ukraine: an experience of quantitative and qualitative analysis]. *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho instytutu presoznavstva*, 5, 251–261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2015_5_23 [in Ukrainian].
15. U RF z pochatku povnomasshtabnoi viiny porushyly ponad 350 sprav pro «diskredytatsiiu» rosarmii [In Russia, since the beginning of the full-scale war, more than 350 cases of «discrediting» the Russian Army have been opened]. (2025, February 26). *Ukrinform*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3813553-u-rf-z-pochatku-povnomasshtabnoi-vijni-porusili-ponad-350-sprav-pro-diskreditaciya-rosarmii.html> [in Ukrainian].
16. Fedik, Yu. M. (2021). Kliuchovi pidkhody do doslidzhennia suchasnykh anhlomovnykh karykatyur [Key approaches to the study of the modern English-language caricatures]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni B. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*, 32 (71), 2, 224–229. URL: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.2-1/38> [in Ukrainian].
17. Khotyn, R. «Ukraina bula todi i ye zaraz». Krytyka na adresu Putina shchodo karty 17-ho stolittia, na yakii vin ne pobachyv Ukrainy [«Ukraine existed then and exists now.» Criticism of Putin for a 17th-century map on which he did

not see Ukraine]. (2023, May 24). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-putin-karta-ukrayiny-istoriya/32426081.html> [in Ukrainian].

18. Chomu rosiia bombyt ukrainski zhytlovi budynky, likarni, shkoly ta khramy? [Why is Russia bombing Ukrainian residential buildings, hospitals, schools and churches?]. (2022, July 28). Tsentr protydii dezinformatsii. URL: https://cpd.gov.ua/articles/czpd_analizuye-23/ [in Ukrainian].

19. Shevchenko, Sashko. (2023, November 11). Yak i Stalin 90 rokiv tomu, Putin tezh khoche znyshchyty Ukrainu – Enn Eppelbaum [Like Stalin 90 years ago, Putin also wants to destroy Ukraine – Anne Applebaum]. *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/applebaum-holodomor-stalin-putin-ukraine-interview/32678168.html> [in Ukrainian].

20. Domínguez, L.M., Andión, J. L. Z., Martín, S.A. (2024). The Ukraine war in western political cartoons during the first year and a half of the conflict. *Visual Review*, 16(7), 103–115.

21. Perdhani W. C., Purwaningtyas I., Sudarwati E. (2021). *Sociolinguistics: A Social Linguistics Reality*. Kota Malang: Universitas Brawijaya Press.

22. Protection of Civilians in Armed Conflict – January 2025. Summary. (2025). *United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. Ukraine*. URL: <https://ukraine.ohchr.org/en/Protection-of-Civilians-in-Armed-Conflict-January-2025>

23. Soare, A. N. (2023). Political Cartoons in the Context of the Russian-Ukrainian War. The Image of President Putin. *Crossing Boundaries in Culture and Communication*, 14(1), 120–12.

SOURCES

1. Edmonton Journal. Retrieved February 10, 2025, from <https://edmontonjournal.com>
2. Saltwire. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.saltwire.com/>
3. The Globe and Mail. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.theglobeandmail.com>
4. Toronto Sun. Retrieved January 10, 2025, from <https://torontosun.com>

E. K. KOLIADA

*Candidate of Philological Sciences, Professor,
Head of the Conversational English Department,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: elina.koliada@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5437-1320>*

I. M. KALYNOVSKA

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Conversational English,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: kalynovska@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-3406-1456>*

N. A. ODARCHUK

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Conversational English,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: odarchuk@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-2647-2159>*

CANADIAN POLITICAL CARTOONS AS A MEDIA TOOL FOR CONDEMNING RUSSIAN AGGRESSION AGAINST UKRAINE

This article examines political cartoons about a full-scale Russian-Ukrainian war, taken from Canadian online publications *Edmonton Journal*, *Toronto Sun*, *The Globe and Mail*, and *Saltwire* (2022–2024). Cartoons by such well-known cartoonists as Michael de Adder, Tim Dolighan, Malcolm Mayes, Brian Gable, and Bruce MacKinnon are widely used to highlight Russian aggression against Ukraine and serve as an effective tool for shaping public opinion.

Creating a vivid image, cartoons briefly and clearly characterize the essence of a social process, action, or phenomenon. Cartoons stimulate the readership to critically interpret information, contributing to the development of analytical skills and the formation of resistance to Russian propaganda narratives.

Cartoonists pay considerable attention to the personality of the President of the Russian Federation, Vladimir Putin. Their works highlight his militaristic policies, desire to revive the Soviet Union, and statements that are at odds with reality. The image of the Kremlin leader symbolizes aggression, hatred, and contempt for peaceful values, and testifies to his desire for authoritarianism and imperial grandeur.

Russian politicians use euphemisms, well-known examples of which are “special military operation,” “liberation,” “demilitarization,” and “denazification,” to conceal the true nature of events, disguise truth, and shape public opinion in the desired direction.

The content of the analyzed political cartoons is consistent with modern mass media. News, articles, reports in the mass media, data from the UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine, and information materials from the Center for Countering Disinformation under the National Security and Defense Council of Ukraine confirm the images of the cartoons, demonstrating the real facts and events of the Russian-Ukrainian war.

Key words: Canadian political cartoon, Russian-Ukrainian war, symbol, image, propaganda.